

שאלות וחקירות
בענייני פרשת השבוע

לעיתים אחרות, הגויץ חיים יעקב תחתם וצוק'ל בן הרב **עזריאל** ו"ל נלב.ב.ט ט"ז בסיו תשפ"ג - בעל הייתי יעקב | לע"ז תחתיו האשה תתשובה והצדקת מרת **פרידא גילה רייך** ט"ז בת הרב **יצחק אייזיק** וצ"ל

האם חורבן הבית היה בגלל שהיה השנאה בחינם אבל אם היה עם סיבה לא היה נחרב?

איתא בגמ' יומא ט' עמוד ב' מקדש ראשון מפני מה חרב, מפני שלשה דברים שהיו בו עבודה זרה, וגלוי עריות, ושפיכות דמים וכו' אבל מקדש שני, שהיו עוסקים בתורה ובמצוות וגמילות חסדים מפני מה חרב, מפני שהיתה בו שנאת חנם, ללמדך ששקולה שנאת חנם כנגד שלש עבירות, עבודה זרה, גלוי עריות, ושפיכות דמים.

יש להקשות: מדוע רק בגלל שהשנאה היה בחינם, נחרבו, וכי אם היה השנאה עם סיבה זה לא עון, כך מקשה החתם סופר יומא ט' ע"מ ב' וכן בכתב סופר בליקוטים.

איכא כמה תרוצים

א. ע"פ מה דאמרין בגמ' פסחים ק"ג ע"מ ב' הרואה דבר עבירה בחבירו אסור להעיד עליו יחידי, אבל מצוה לשנאתו, ואם היה שונאים בגלל שראו דבר ערוה זה לא היה עבירה השנאה משום שמצוה לשנאותו, אבל השנאה שלהם היה בחינם לכן נענשו, כך תירץ החתם סופר יומא ט' ע"מ ב'.

ב. דאם יש שנאה הבאה מחמת ענין ועל ידי זה נתהוה מחלוקת ושנאה אפשר לתווד השלום ולפשר הצדדים, אבל כשאין התוצאה של מחלוקת שנתהוהה משום איזה ענין, אלא התכלית הוא השנאה ומבקשים עלילה בכדי לבא לידי שנאה בזה לא יועיל לפשר כי אח"כ יבקש עלילה אחרת והיינו שנאת חנם, ולכן בעל כרחך חרבה כי לא היה שייך לפשר, כך תירץ בכתב סופר ליקוטים על איכה.

וידוע מה שפירש החתם סופר את הפסוק: ויצא האחד מאתי ואמר אך טרף טרף ולא ראיתי עד הנה דאם יצא האחדות מכלל ישראל אז טרף טורף יש את כל הצרות, עיין פרשת ויגש מ"ד כ"ח.

ופירש דבר נפלא: את הפסוק תהילים קמ"ז י"ד **"השם גבולך שלום חלב חטים ישיבעך"** כל אדם יודע שיש גבולות שמסוכן לחצות הגבול, הגבול של יהודי שיועד שמסוכן לעבור צריך להיות השלום, אם דבר שמביא מחלוקת לא יהיה שום ברכה שם.

ובמשנה ברורה סימן תקמ"ט **כתב דכל הסיבה שמתענים מפני הצרות שאירעו** כדי לעורר הלבבות לפקח על דרכי התשובה ויהיה זה זכרון למעשינו הרעים ומעשה אבותינו שהיה כמעשינו עתה עד שגרם להם ולנו אותן הצרות שבזכרון הדברים אלו נשוב להטיב כמו שנאמר והתודו את עונם ואת עון אבותם וגו' ולכן חייב כל איש לשום אל לבו באותן הימים ולפשפש במעשיו ולשוב בהן כי אין העיקר התענית כמו שכתוב באנשי גינוה וירא ד' את מעשיהם ואמרו חז"ל את שקם ואת תעניתם לא נאמר אלא את מעשיהם ואין התענית אלא הכנה לתשובה.

הנה החיד"א בספרו דברים אחדים דרוש ו' **כתב דבר נורא** כל היום אנו מצטערים על חורבן הבית ועל הגאולה, ולא דעת ולא תבונה בנו לומר, הלא בחורבן בית שני, היו התנאים רבים בתורה ובמעשים טובים, ועם כל זה חרב בעון שנאת חנם, ואם עתה אין אנו באחדות, ויש שנאת חנם, איך יתכן שיבנה בית המקדש, כיון שסיבת חרבנו לא פסקה ממנו, ואיך אנו אומרים כי לישועתך קוינו כל היום ונצפה לישועה, ושנאת חנם עדיין בנו או ואבוי, כי זה דומה לנוטע אילן ובידו השנית ברזל לחותכו ולשרשו וכה מעשהו יום יום, היש שטות גדול מזה, ומה יצדק אנוש במעשים טובים כל עוד טומאתו בו שנאת חנם.

ומרן הדברי יציב זי"ע פירש בזה דבר נפלא מה שמבקשים בברכת החודש בכל ערב ראש חודש: מי שעשה ניסים לאבותינו וגאל אותם מעבדות ולחורת הנה יגאל אותנו חברים כל ישראל ונאמר אמן, דמה קשור באמצע התפילה חברים כל ישראל, אלא כיון שאנו מבקשים שהקב"ה יגאל אותנו, והרי עיקר החורבן היה בגלל שנאת חנם, חייב להיות שאנחנו כבר תיקנו את העון המר של שנאת חנם.

היכן המקור דיש חיוב לצפות לישועה

איתא בגמ' שבת ל"א ע"מ א' אמר רבא בשעה שמכניסין אדם לדין אומרים לו נשאת ונתת באמונה, קבעת עתים לתורה, וכי" צפית לישועה.

יש להקשות: היכן נצטוונו לצפות לישועה שזה כזה חיוב גדול, שהוא מהשאלות הראשונות ששואלים אדם לאחר פטירתו, כך מקשה בסמ"ק מצוה א' **נראה לתרץ:** דהנה איתא בחז"ל כל דור נבנה בימיו כאילו נחרב בימיו, ואיתא במשנה ברורה סימן תקמ"ט דכל מה שאנו צריכים לצום את כל הצומות, כדי לעורר אותנו ולבדוק אם אין לנו את אותו עבירות שהיה בימי החורבן, ודבר פשוט ומיסתבר כשאדם עשה איזה מעשה ושבד והזיק צריך לראות לתקנו, לכן שואלים אותנו צפית לישועה האם אתה עושה דברים לתקן מה שגרמת לחורבן ושיבא הישועה.

מתוך דרשה למאות בחורים ישיבת שפת אמת גור בירושלים

איך יכול להיות שעשו גמילות חסד בזמן בית המקדש השני הרי היה ביניהם שנאת חנם?

איתא בגמ' יומא ט' עמוד ב' מקדש ראשון מפני מה חרב, מפני שלשה דברים שהיו בו עבודה זרה, וגלוי עריות, ושפיכות דמים וכו' אבל מקדש שני, שהיו עוסקים בתורה ובמצוות וגמילות חסדים מפני מה חרב, מפני שהיתה בו שנאת חנם, ללמדך ששקולה שנאת חנם כנגד שלש עבירות, עבודה זרה, גלוי עריות, ושפיכות דמים.

יש להקשות: איך יכול להיות שבזמן בית המקדש השני עשו גמילות חסד אחד עם השני, הרי היה ביניהם שנאת חנם, מעדני אשר.

איכא כמה תרוצים

א. אע"פ שעשו הרבה גמילות חסדים עם הרבה אנשים, מ"מ היו אנשים אחרים ששנאו, מכאן למידים דיכול להיות אדם שעוסק כל ימיו בגמילות חסדים ואוהב אלפי בני אדם ועושה איתם חסדים, ביקור חולים הכנסת אורחים והלווית המת מסייע להם בהלוואות וכיוצא בו, אך כנגד כל אלו יש לו אדם אחד שהוא שונא, נחשב לחוטא שהוא נחשב כאילו לקוי בשלש עבירות חמורות, מעדני אשר.

ב. אין זה סתירה, הרי זה מה שקורה גם בזמננו, הרבה גמח"ס הרבה חסדים ומי כעמך ישראל, אבל שנאת חנם נוראה ואיומה, רחמנא ליצלן, וגם בימי החורבן היה אותו דבר היה גמילות חסדים, אבל שנאו אחד את השני, מעדני אשר.

ג. ע"פ מה שכתב בחדושי הרי"ם פרשת שמייני, עיין באריכות בספר החדש מעדני אשר חלק ו' פרשת שמייני דלכן החסידה עוף טמאה אע"פ שהוא עושה חסד, משום שעושה חסד רק עם חברותיה זה לא חסד, דמתכוין לטובתו, א"כ אפשר שגם בימי החורבן היה כך שהיו עושים גמילות חסדים רק עם החברים זה לא נקרא חסד, מעדני אשר.

ד. ע"פ מה שכתב במהר"ל להסביר את הגמ' גיטין נ"ה עמוד ב' אקמצא ובר קמצא חרוב ירושלים, עי"ש הסיפור דיש להקשות מה חטאו ופשעו של קמצא, הרי קמצא לא חטא כלל ומדוע מזכירים אותו שבגללו חרבה ירושלים, ותירץ דרך המקום שיש בו שנאת חנם שיקח לו אוהב לחלוק עם אחר ששונא לו, וזה היה כאן, שהיה רחמיה קמצא, וזאת האהבה עצמה הוא באמת חלוק ופירוד ומחלוקת כמו השנאה, כי על ידי זה נעשה מחלוקת, לפי הנ"ל נראה לתרץ דהגמילות חסדים שעשו עם אנשים מסוימים זה כדי להתחנף אליהם שסיכמו לחלוק עם האחר, וכל המטרה של הגמילות חסדים זה לשנאת חנם, מעדני אשר.

ה. ע"פ מה שכתב בחפץ חיים בהקדמה דבבית שני גברה שנאת חנם ולשון הרע, ובעבור זה נחרב הבית כמבואר בגמ' יומא ט' ע"מ ב' והגם שהגמ' נקטה שנאת חנם, הכוונה הוא על לשון הרע גם כן שיוצאת מצד השנאה, דאי לאו הכל לא היו נענשים כל כך, והיינו דסיים שם בגמ' ללמדך ששקולה שנאת חנם כנגד שלש עבירות, עבודה זרה, גלוי עריות, ושפיכות דמים, וזה מצינו בגמ' ערכין ט"ז גבי לשון הרע, ומאז ועד עתה בכל יום אנו מצפים ומתפללים לפני הקב"ה שיקרב אותנו ואין מתקבלת תפלתנו, וכאשר נחפשה דרכינו ונחקורה איזה עוונות הם מהעקרים הגורמים לאריכות גלותנו נמצאם הרבה, אך חטא הלשון הוא על כולו כיון שזה היה העיקר לסבת גלותנו, אם כן כל כמה שלא נראה לתקן החטא הזה אין תוכל להיות גאולה, כיון שזה החטא פגם כל כך שעל ידי זה גלינו מארצנו, על אחת כמה וכמה שאינו מניחנו לבא לארצנו.

מדוע המשמח חתן כאילו בנה אחת מחברות ירושלים

איתא בגמ' ברכות דף ו' עמוד ב' כל המשמח חתן

רב נחמן בר יצחק אמר כאילו בנה אחת מחברות ירושלים

יש להקשות: מה הקשר משום שמשמח חתן, אז כאילו בנה אחת מחברות ירושלים, מעדני אשר.

נראה לתרץ: ע"פ מה דאמרין בגמ' ב"מ ל' ע"מ ב' דעיקר חורבן הבית היה כיוון שלא עשו לפנים משורת הדין לא ויתרו אחד לשני, והנה בית יהודי אין לו סיכוי להצליח רק אם אחד מוותר לשני ולא מקפיד על כל דבר, לכן המשמח חתן שמדאג איך יש סיכוי שיהא קיום לבית הרי יש הרבה פעמים חילוקי דעות, אלא שמסבירים לו שע"כ כח הויתור יוכל להצליח וגורם להרבות ויתור בעם ישראל לכן גורם לבנין הבית וירושלים דבר שגרם לחורבנו היא גירום לחיקונו.

ולכן נקרא בית דכל אחד מבין שבית כשרואים בית יפה ומרשים, אם היסודות שאינם נראים ומרשימים שהרי זה טמון באדמה לא יהיו חזקים זה לא יחזיק מעמד, ולא ישרא זכר מהירושם החיצוני, אותו דבר בית יהודי אפילו שהרושם החיצוני נראה יפה ומרשים עם היסודות זה המידות טובות הוותרנות שאינה נראית לעין זה לא יחזיק מעמד.

מתוך דרשה לאלו שעתידים לבנות בית נאמן בישראל חסיד בעלזא בית שמש

חשוב כהלכה

מדור זה נדבג ונערך ע"י ידידנו ר' מרדכי ויסקינד הגר שליט"א - מנהטן

חשיב כהלכה שנינו וידיעת ההלכה | כל ההלכות הם משמרים ומשנה ברורה

ידיעת ההלכה - אבילות על החורבן

[א] יש לעיין מדוע מקילים ולא אומרים תיקון חצות בכל יום הרי כתוב ראוי לכל ירא שמים לומר שיהא מיצר ודואג על החורבן כמובאר בגמ' ברכות ונפסק בטושו"ע.

[ב] חידה. מתי ראוי לשבת על יד פתח ביתו?

[ג] יש לעיין בגד של איש שנצבע בצבע שחור שצריך לכבס מיד ואל"כ ישאר הכתם על הבגד האם מותר לכבס בתשעת הימים במקום הפסד ממון או שאין היתר של כיבוס ככה"ג?

[ד] מעשה באדם שהכין חולצות ללבישה בתשעת הימים ע"י שלבשם ואח"כ אירע שנתערב לו בערימת החולצות שהכין חולצה מכובסת שלא לבשה עדיין, ונסתפק האם נימא ביטול ברוב או דנימא דלא ביטול ברוב משום דהוי דבר שבמנין?

[ה] יש לעיין מדוע מין ענבים אסור בתשעת הימים, הרי לא משמח כלל יותר משאר המשקין וא"כ מדוע יהא אסור לשתותו בתשעת הימים?

[ו] איזה דבר מי שלא מתענה חייב עכ"פ לעשות מדיני עצם מציאות היום של התענית?

[ז] יש לעיין האם השנה הזאת בתשעה באב יהיה מותר לבטל סדר אבות ובנים או שזה יחשב אבילות בפהרסיא?

ידיעת הלכות שבת

[ח] שאלה - קידוש. הרב כהן נוהג לעשות את הקידוש בליל שבת באופן הבא: הוא מקדש בכוס שמכילה יותר מרביעית יין, לפניו מונחים כוסיות קטנות מכסף, כמספר המסובים. לאחר אמירת הקידוש הרב כהן שותה מעט יותר מרביעית, מוסיף לכוסו יין מהבבוק, ומוזג מכוסו מעט יין לתוך כל אחת מכוסות הכסף ומחלקן למסובים. הרב כהן אינו נוהג לשתות יין במהלך הסעודה. יצחק בנו שלמד בישיבה הלכות קידוש עם פסיקת המשנה ברורה, העלה בפני אביו כמה שאלות הלכתיות שנובעות מהדרך בה הוא עושה את הקידוש, מהן?

[ט] טלית קטן שנפסלה, חידוד. ר' יהודה אריה ור' יוסף שלום אחים, שניהם עמדו לצאת בשבת בבוקר מביתם לבית הכנסת דרך רשות הרבים, לפתע כל אחד מהם שם לב שהטלית הקטן שהוא לובש פסול בכך שבכל ארבעת הציציות יש חוט אחד קרוע בקשר הראשון אשר על הכנף. לר' יהודה אריה מותר לצאת מביתו וללכת לבוש בטלית הקטן הפסול ואילו לר' יוסף שלום אסור לצאת מביתו עם הטלית קטן הפסול, מדוע? (הם לבשו אותם בגדים, אותו טלית קטן, אותו פסול בדיוק, שניהם מתביישים ללכת ללא טלית קטן.)

[י] שאלה לקיחת תינוק בידים. תמר באום ספרה בשבת להוריה כי המורה שלמדה אותם הלכות מלבן (כיבוס) בשבת, אמרה להם שיש דרך מיוחדת כיצד לוקחים בשבת תינוק קטן מהעריסה כאשר לבושים בבגדי שבת. מהי הדרך?

כללי השתתפות

1. כל תשובה נכונה, אפילו לשאלה אחת תזכה את השולח להיכנס להגרלה, יהיה הגרלה על שני פרסים ע"ס 500 ₪.
2. כל תשובה נכונה על כל שאלה, הינה זכות נוספת להשתתף בהגרלה, כך שכל מי שישלח יותר תשובות לכל השאלות מגדיל את סיכוייו בהגרלה.
3. כל חודש, בראש חודש תערוך הגרלה בין כל השולחים, הזוכה יידקדק ותשובותיו, יתקבלו אך ורק תשובות מפורטות.
4. ניתן לשלוח כל שבוע את התשובות של אותו שבוע, או עד ראש חודש.
5. שימו לב חשוב מאוד: קבלת התשובות יהיה אך ורק לפקס מערכת משיב כהלכה 0775558617 או במייל meir.s1000@gmail.com נא לציין בתחילת המכתב על כמה שאלות השיבו, וכמ"כ שם מלא, כולל/ישיבה. ועיר וטלפון וכמ"כ נא לציין על איזה פרשה השיבו. [לברורים ופרטים נוספים בטלפון 0533154010 בשעות הערב בין 8:00 ל-9:00 בלבד]. השולחים בכתב יד, בפקס, להקפיד על כתב ברור וקריא שיהיה ברור לאחר משלוח הפקס. כתב לא ברור לא יכנס להגרלה. יש עדיפות לשלוח תשובות מוקלד במייל כי כך זה יכנס בעזה"י לספר שיצא לאור בעתיד בל"ג.

הארות והערות ניתן לשלוח לחבר הרב אשר אנשיל שוורץ שליט"א
053-3166560 | 0533166560@GMAIL.COM

חולה הצריך לאכול בתשעה באב

ואם יאכל בשר יצטרך לאכול פחות האם עדיף שיאכל בשר?

הנה בשו"ת חתם סופר סימן קנ"ז כתב שחולה הצריך לאכול כותבת בתשעה באב, אסור לו לאכול עוד כותבת אם אין צורך לזה.

וכן בשו"ת מהר"ל דסקין בקרי"א סי"ק ע"ה כתב שבכל התעניות דתלוי אם רצו הציבור אין דין תענית כלל בחולה, אבל בת"ב חל גם על חולה ולא הותר לו אלא כדי צורך.

ובשו"ת תשובות ונהגות כרך ב' סימן רס"א כתב ממרן הגאב"ד דבריסק זצ"ל שמעתי שבת"ב לא צריך אומד ולא תיקנו תענית כלל למי שצריך אומד אף שאין בו סכנה, שאין צריך לילך לרופא לאמור, כיון שהוא במחלה מסוכנת, שחז"ל לא חייבוהו כלל בחיובי צום בת"ב, ואני זוכר כשהלכתי פעם עם מרן זצ"ל, ובטילו כמה ימים לפני ת"ב נפגשנו ועברנו על פני יהודי שסובל ממחלת סוכר, וזקוק לזריקות אינסולין, ומרן זצ"ל חזר לאחוריו ומיהר לקראתו להגיד לו "ת"ב מתקרב ולא תצום כלל, שעליך לא גזרו חז"ל.

יש לחקור חולה הצריך לאכול בתשעה באב ואם יאכל לחם יצטרך לאכול חמש כותבות ביום, ואם יאכל בשר יספיקו לו ג' כותבות, האם יאכל בשר ויסתפק באכילות מועטות של ג' כותבות, השאלה לפי שיטת החתם סופר

הנה בחשו"י חמד יומא ע"ג ע"מ ב' כתב דלפי מה שכתב בחידושי הגר"ז על הרמב"ם הלכות תעניות דאיסור אכילת בשר מעיקר הדין הוא רק בסעודה המפסקת, כיון שאז חשוב כמותו מוטל לפניו, אבל בתשעה באב בעצמו לא חשיב כמותו מוטל לפניו, ומותר מעיקר הדין לאכול בשר ולשתות יין, לפי זה בודאי שיאכל בשר ג' כותבות, ואל יאכל חמש כותבות לחם.

אבל הגר"ש אלישיב זצוק"ל קובץ תשובות סימן נ"ז כתב שאיתא באור זרוע סימן תט"ו שאף בתשעה באב, דומה למתו מוטל לפניו, ואסור באכילת בשר מדינא, א"כ לפי הנ"ל יש להסתפק מה עדיף

ומביא מניס מן הגאון רבי חיים קניבסקי זצ"ל שנוטה לאסור לאכול בשר אפילו שעי"ך יצטרך לאכול יותר לחם.

וכותב בחשו"י חמד דגם אם נאמר כך, עדיין יש להסתפק באופן שיספיק לו חצי ככותבת בשר ואם יאכל לחם יצטרך לאכול ככותבת שלימה, והרי מבואר בביאור הלכה סימן תקנ"ד ד"ה בדמקום ששיעור אכילה בתשעה הוא גם ככותבת הגסה כמו ביום הכיפורים, ואולי ככה"ג ראוי לאכול בשר, כי האוכל פחות מככותבת עדיין שם מתענה עליו, כמבואר בשו"ע סימן תקס"ח ס"א.

מדוע אין כותבין מגילת איכה על קלף כמו מגילת אסתר על קלף?

הנה בבלבש אורח חיים סימן תקנ"ט כתב כל ימי תמחתי כיון שנוהגים לקרות איכה בצבור ולבדק עליו על מקרא מגילה, מדוע לא נהגו באיכה כמו במגילת לכתוב אותה על קלף וספר בפני עצמו, כדין כל הספרים שצריכים לצאת בהם ידי חובתם בצבור, ולא דמי לשיר השירים ורות וקהלת, דשאני הם שאין גילין לקרותם בש"ץ אלא כל יחיד ויחיד קוראה בפני עצמו, משא"כ באיכה שצריכים לקרות ע"י הש"ץ להוציא הקהל, ולמה קורין אותה מתוך החומשין הנדפסים ולא נכתבה כהלכות ספרים.

ומתוך הבלבש: מפני שלא היה מצוי להם מפני שהסופרים לא נהגו לכותבם, משום שאנו מחכים ומצפים בכל יום שיהפך לנו יום זה לששון ולשמחה ולמועד, ואם היו כותבין מגילת איכה היה נראה כמייאשין מן הגאולה ח"ו, משא"כ במגילת פורים כי ימי הפורים לא יהיו בטלים, ולפיכך ע"י הדחק נהגו לקרות איכה מתוך החומשין.

אבל שיטת החיי אדם בהל' ת"ב כלל קל"ה ס"ט שמותר לומר איכה וקינוח ביחידות, עיין שו"ת שו"י יצחק סימן נ"ד.

וכן בשו"ת מהר"י מברונא סימן ט"ז כתב שמעתי משם מהר"י מרפורק שאין לברך על מגילת איכה היכא דכתיבה בקונטרסים בין החומשים אלא א"כ שהיא כתובה במגילה ונתפרת בגידן כמו מגילה, דהא איקרי ספר דכתיב מפיו יקרא וגו' אמר ברוך בן נריה רימיה אמר אלי את כל הדברים הכתובים במגילת איכה ואני כותב על הספר ובדיו אלמא דאיקרי ספר, כך נ"ל שזהו כוונת מהר"י, וכן כתב הפרי מגדים אור"ח סימן תקנ"ט, אמנם מנהג פשוט לברך כאשר כתב המרדכי בהלכות ט"ב וגם הג' במי"מוני וי"א שכתוב במס' סופרי פ"ה וי"א גם בירוש' שבת פ"ד ואומר אני כיון דלא נתקן לקרותו דלא אשכחן במשנה וברייתא וגמ' דנתקן לקרות ברבים אלא מגילת אסתר לפרסומי ניסא, וכאשר כתוב במגילת תקראים ועושים, דכתיב אלהי אקרא יומם וגו' ולילה ולא דומיה לי, אבל איכה לא ניתקן לקרותו ברבים אלא כל יחיד ויחיד קורא, וכל מי שקורא מברך כיון שהוזכר במס' סופרים, ולדידן החזן קורא לפיכך מברך, ולהכי נמי אין להקפיד היאך נכתב מאחר שלא נתקן לקרות איכה ברבים לא נצטוונו לגללו ולחפורו בגידו.

מדוע אין מבטלין תינוקות של בית רבן לבנין בית המקדש?

איתא בגמ' שבת ק"ט ע"מ ב' אמר ריש לקיש משום רבי יהודה נשיאה אין מבטלין תינוקות של בית רבן לבנין בית המקדש, ובפוסקים כתבו דבחורים עד גיל עשרים יש להם דין תינוקות של בית רבן, שלא נענשים בבית דין של מעלה. יש להקשות: מדוע מצוה חשובה כמו בנין בית המקדש בחורים אין מבטלים. נראה לתקרי: ע"פ מה דאיתא בגמ' שם אמר רב המנונא לא חרבה ירושלים אלא בשביל שביטלו בה תינוקות של בית רבן, ועיקר החורבן היה ביטול תורה של הבחורים אי אפשר לבנות עם דבר שגרים לחורבן, וידוע מה שצונו המהרש"א שבת ק"ט עמוד ב' שביטול תינוקות של בית רבן הוא מצוי בכל קהלה גם הבחורים מבטלין רוב הימים בבין הזמנים והולכים ברחובות בביטולים וטיולים, א"כ בחורים שיושבים כאן שהפליאו את ידיעותיהם בסוגיות בעיני בודאי גורם לבנין מתוך דרשה לבחורים משיבה הקדושה וזינץ ישועות משה לאחר שהפליאו את ידיעותיהם במבחן על סוגיות מסכת קידושין בעיני

מכתבים למערכת

מה הטעם שתחרש בשוגג גולת והאם בזמן הזה גם שייך גלות

מה שהבאתם בגיליון האחרון ב' טעמים לגלות של רוצח בשוגג לעיר מקלט א. משום פרכה והב' שלא הורגנו גולאל הדם.

הרה"צ רבי עזריאל ברוך בן חזק אהרונבושץ שליט"א רמח"ז באת שמש
(ותחתיו לעילוי נשמתו ביה אהרש שמואל מאיר ז"ל)

ניאה להעיר דיש אופנים שלא שייך הטעם שלא יוהרגנו גולאל הדם אלא הטעם משום כפרה בלבד, וכגון הורג עבד כנעני או שפחה כנענית דגנס כישראל וחייב גלות, ובאורו שמח פ"ו מהל' רוצח ה"ב הוכיח מדין או דדין גלות אינו רק להצילו מגולאל הדם אלא שחיבה בגלות משום כפרה, וכיון שנפסק ברמב"ם פ"א הל"ב דרק דאוי לירושה יכול להיות גולאל הדם ועבד אין לו חיים ומותר בביתו ומי יגאל דמו וא"כ באופן זה אין לו גולאל הדם ומ"מ יגלה משום כפרה , והובא במנחת"ח מהר"מ מנון י"ם מהמרכבת המשנה פ"ג הל' דא"ע"ג דאין לעבד גולאל הדם הא כיון דפסק ברמב"ם בהל"ז דאם הרגו כל אדם אין חייבין עליו הרי הגלות שלא יתיר עצמו למיתה , ע"פ נדע שלפי האור שמח בכללות שייך יותר הטעם משום כפרה מהטעם שינצל מגולאל הדם, ואולי לפ"ז יש בנותן טעם לבאר מדוע החינוך הביא קודם הטעם משום כפרה ורק אח"כ הביא הטעם משום שינצל מגולאל הדם , והרי הו"ל להקדים משום הצלה מגולאל הדם שהוא מבואר בתורה, אלא שהחינוך העדיף להביא הטעם שישנם בכל גונוי והוא משום כפרה ולא גולאל הדם שלא שייך תמיד, אלא עדעיון צ"ב אם הטעם משום כפרה למח לשבת בערי מקלט עד מות הכה"ן, ובשלמא לטעם שינצל מגולאל הדם שפיר עמפשי"כ המה"נ "שבוה תנוח דעת הגולאל אשר נהרג קרובו שזה ענין טבעי לאדם כל מי אשר תקרבוהו צרה, כשכתבוהו גם לחולות כ"י"ב או גדולה ממנו ימצא נחמה בזה על מקרהו ואין במקרה מות בני אדם אצלנו יותר גדול ממיתת כה"ן, וזה אפיר על מה שהביא ראה ברמב"ם בהל' תשובה גלות מכפרת ולכן גם כיום שאין ב"ד הגדול יש לגלות, ואי דיעתי מאי הריאה שהרי שם הרמב"ם איירי לכל עוברי עברה למיניהם רח"ל שיש בגלות כדי להועיל בתשובתו ולא דוקא לגבי רוצחים בשוגג וכעין מה שהובא בקידושין דף מ' דהיכן שיצור מתגבר ילך למקום שאין מכירים אותו וילבש חליטת ע"ש במהרש.

הרה"צ רבי שלום יצחק שליט"א מרביה כולל בעלזא בית שמש

ניאה להעיר, דעיון בארחות צדיקים שער התשובה שהאריך שבזמן הזה שייך גם גלות.

מי שנוצר בשעות האם חל הנדר

מה שדנת באחד שעשה מעשה קונדס שהתקשר לאחיו שאביב ביטפול נפרד ומרוב פחד נדר אחיו כסף לרפואתו של אביו וכיון שנחברו שהטעונו יש לזון אם חייב לשלם זאת.

התאנן רבי יחזקאל אהרן שוורץ שליט"א ר' קהל הסינים דור יונה הר"צ במשכ"י ב"ת
(ותחתיו לעילוי נשמת אבי התנח"צ חיים יעקב מנחם בן הרב חוראל זצ"ל)

ניאה לציון לשאלה כעין זה שאיתנו בספר נחלת שבועה בחלק הסינים ח"א פ"א שמאל על שם בשבטת תכ"ו כולם היו מצפים לישועה ועל פי פיתוי וחלקלקות של משולח אחד הצליח לפתוח אינשים שמשיח מגיע בקרוב משמ ושיח להרבות בצדקה בסכומים גדולים וההוא מדרבנן נדר בנין דן סכום גדול בכל שנה ושנה ואח"כ כשנתברר ששקר הדבר רצה ההוא מדרבנן להתחרט מנדור ונשאל הנחלת שבעה אם יכול הנדר באמת להתחרט מתנדר או שצריך לשלם מה שנדר וככתב שם הנחלת שבעה כיון שידוע לכל שההוא מרבנן אינו אמיד לתת סך כזה ורק משום שחישב בדעתו שהנאולה קרובה לכן נדר סך גדול שכזה א"כ בהכ"ל לא חל הנדר כלל ולא הוי בכלל דברים שכלב אינם דברים כיון דהוי בלבו ולכל כל אדם, ובהנחת תפלות לשבעה שם ציינתי לרביי השבות יעקב מהשבתינו ח"א סי' ק"ב שרוצה לעולם בזה במה שכתבתנח"ש לחדש נבדרמים בכה"ג דברים שכלב הוי דברים אבל גם לדבריו מבואר דיכול להתחרט ולהתיר הנדר ורק לא הסכים שלא בעינן אפילו התרה.

אשה שנדרה שלא לשמוע כלי שיר האם חויה בכלל נדרי עינוי נפש וחבעל יכול לחפר לה

מה שכתבתם בדברי הבעל הטורים על הפסוק "כל נדר וכל שבועת איסר לענות נפש אישה יקימנו ואשה יפרנו" שכתוב ב' פסמים כתוב לענות בפרשתן לענות נפש והשני תחתיו ח"א פ"א למנצח על מחלת לענות" והוא ענין כלי שיר, לומר שאם נדרה שלא לשמוע כלי שיר, שבעלה מפרה לה, שתשובה כנדרי עינוי נפש, כדאיתא בגמ' ירושלמי חקונות נהנות מכלי שיר, בזה שתין כבת שית, לקל טבאלא ריהטא, וכן קמ"ל ב"ש"ע ירושלמי פ"ד פ"ק סי' כ' דנדרה שלא לשמוע קול שיר, הוי נדרי עינוי נפש.

התאנן אליהו עמבון שליט"א מרביני קרית צאנז תנחיה ומח"ס הנפלאים מי באר

ניאה לציון מה שהבאתם בספרי מי באר נדרים ע"מ ע"מ אן כן כתב מרל במלה בספר תשב"ץ פ' ... קטן תי"ד

מדוע העושה עיתים לתורה הרי זה מפר ברית?

אתא בחז"ל ירושלמי סוף פ"ט דברכות **ר' חלקיה בשם ר' סימון העושה תורתו עתים הרי זה מפר ברית וילקח מהפסוק עת לעשות לה' הפרו תורתך.**

יש חלוקה: איך יכול שהקובע עיתים לתורה, זה מפר ברית

והיתרין המשנה ברורה: סימן קנ"ה ס"ק ד' דמייירי באדם שאינו לומד אלא בעתות מיוחדות אף שיש ר' קש לו זמנים שהוא מקושר לתורה הרי זה מפר ברית.

איתא בגמ' תענית ז' עמוד ב' דאברי תורה משתכחין בהיסח הדעת, וברש"י אם אינו מחזירים תמיד, ויכול אדם לאבד הכל מה שהשקיע כל הזמן אם יסיח דעתו מהתורה.

והרה"ק רבי אהרן מבעלזא זצוק"ל היה אומר דלכן נסמכה מצות ולמדתם את בניכם למצות תפילין, **ללמדנו כמו שמצות תפילין מבואר בגמ' שם י"א דאסור להסיח דעת מזה, ה"ה מצות לימוד התורה, אסור להסיח דעת מזה.**

וכן איתא בגמ' מנחות דף צ"ט עמוד ב' שאל בן זמנה בן אחותו של ר' ישמעאל את ר' ישמעאל כגון אני שלמדתי כל התורה כולה, מהו ללמוד חכמת יוניית, קרא עליו המקרא הזה, לא ימוש ספר התורה הזה מפיק והגית בו יומם ולילה, צא ובדוק שעה שאינה לא מן היום ולא מן הלילה ולמוד בה חכמת יוניית, **ומדוע לא ענה לו שבבין חזמנים יכול ללמוד חזינן שאז יש גם חיוב.**

יש לי שכן רח"ל שמת שלא היה לו כמה דקות נשימה וחיה לו פגיעה במוח, התורה כי הם חיינו והגמ' אומרת ע"ז ד' מד שפורש מן התורה מת, צריך לזהר שיחא רצף של חיות.

מתוך דרשה חיזוק ללימוד התורה בכולל חסידי גור חוסן ישועות אשדוד
בבנין בית המדרש נפש החיים

מי שנדר בימות החמץ לחתשעם כמה ימים

האם יכול להמחין להתענות לימות הנשמים שהם יותר מצרים

מה שהשטות בשם המנן אברהם על הא דל"מ ירושלמי א"א אחר מקרי יום, דיש לרקטות אין מותר לעשות כל ולהשקות כל לתעניות, ויהי הש"ע גופא ירושלמי שני שדר לקנות בית צריך לקנות בית לידו תחלה מטעם שגא מותר, לשלמן מרובה כל"ע ס"ל דחיישני שגא מותר א"כ אדר מותר כיון שהלכות והתענות עד ימות הנשמים, ומרגל העירוד לנדרבעל כיוון מחלקיון בין חשש מיתה בין זמן, ומגבל לשאינו מוגבל להיונו אם החשש שימות יהיה על זמן מוגבל שאין דבר בני אדם החיים כעת מתים בו ואפילו יח"י למשם שנים או יותר בזה האמרינן או הנדרישן ולכן נבדרים ונדרות דבזה כל יח"י החשש על זמן מוגבל שימות קודם הרגל ולכן לא חיישנין וכן להתענות לימי החורף דומן מוגבל הוא מותר דאמרינן שהוא מן הרוב שלא מתים בזמן צער מה שהאין כן בנדר לקנות בית סתם שפיר אמרינן שיקנה מיד שמא ימות דזה הוא חשש בלי זמן מוגבל ומתורבת קושית המה"א.

התאנן המפורסם רבי נשואי קתת גראס שליט"א הגב"ר אברהם קהילת מחזיקי הדת, אהרן תורה, בית הוראה ירושלים, לטבת הפוסקים ביתר עילית, אופקי פוסקים סווארה, קני מורה נשמת אברהם (דברים)

ניאה להעיר, על פי זה יש לפשוט מה שנסתפק המשנה ברורה בשער הציון סימן תקס"ח סי' ק"ב אם נדר בקיץ לצום אם יכול לדחותו לקיץ אחר ונשאר בצ"ע וכן יש להסתפק אם נדר בקיץ א' יכול לדחותו לימות הנשמים של שנה אחרי זה, ולפי דברי הערוך נדר הנ"ל אין שוממן מוגבל יכול לדחות לקיץ או לחורף אחר.

למה אנו מוסינים בתשעה באב על איבוד פדיוני בכוריה חרי פריו חבו נותח בזמן הזה

מה שהקשטתם בגיליון המיוחד בשעת עליה לתורה מדיון ידות כעין נזיר העובר לפניו, יש לי בזה כמה התרהרי דברים, או בנו מבכים על כל הדברים שאיבדנו בזמן החורבן הנורא, ובין השאר אנו מבכים על ובחי תמידיה ופדיוני בכוריה, ויש להקשות הר"ה את מצות פדיון חל או אבדנו בחורבן בית הקדש שמעוזה זו נהוגת גם בימינו, א"כ על מה אנו בוכים, ויתרצתם בכמה אופנים

התאנן נפתלי מוסינעל שליט"א בני ברק דו"צ"א בבית דין של הגה"צ קרליץ

ניאה להעיר, שמעתי בשם הגריש"א אליישיב זצ"ל ע"פ דעת הרמב"ם שמבואר באריכות במנחת חינוך מצוה י"ח בדבזמן בית שני אין קדושת בכור במהמן מן התורה, ודאיתשק לתפירות ומעשרות, בדעת דבזמן בית שני מדרבנן, ומימלא קדושת בכור במהמן רק מדרבנן, ועל זה מתאוננים.

האם העולות לתורה אין צריכים לתת הסכום שאמרו במי שברך כיון שהם לא אמרו שיתנו ר' אמרו את הסכום.

מה שדנתם בשם הפוסקים האם העולות לתורה אין צריכים לתת הסכום שאמרו כיון שהם לא אמרו שיתנו ר' אמרו את הסכום.

התאנן אהרן אהרן חשין שליט"א דומ"צ באשדוד

ניאה להעיר, רש"י"ה שגט ויהי חקך ד' סימן קנ"ה תירץ כמו שרפאנו מחמין שליט"א רכזון שעונה אמנן אחר המי שברך הוכיח גם על התחייבות **התאנן רבי ישראל שוורץ שליט"א** רב קהלת גבעתי מנחם, דומ"ע נכבדת שני פוסקים, מרכז הוראה, שערי חוראה, ור"ם בישיב"ג תורת שלמה וחוה"ל ירושלים (ותחתיו לעילוי נשמת אבי התנח"צ חיים יעקב מנחם בן הרב חוראל זצ"ל)

ניאה להעיר, למפשי"כ בגמ' ירושלמי ויהי חקך סימן קנ"ה ב' בשם המרדכי פ"א ד"ב דהיינש שנדר ע"י ש"ץ בבית הכנסת ליתן צדקה הואיל וידוע הגבאי שחיוב צדקה לא עבד עד תדבע ליה הגבאי ע"י, ומבואר מדבריו הנדונר ע"י ש"ץ בבית הכנסת חל עליו חייב נדר, ופשוט דהוא הדין בגבאי דידע כ"ע לענין זה. עוד ירושלמי הפוסקים דמועיל שליחות בנדרים, וכן בתרבות הדשן ה"ב סימן רנד בסופו, וד"כ במנחה אפרים הל' שליחות סימן ז', ובגמ"ב מדרה"ק סימן סו בסופו, וא"כ הגבאי שמכריז העליות הוי שליח, דמוכש בכ"ז דאומר הסכום, או שנוענע בראשו לאות הסכמה, או שעונה אמנן אחר המי שברך, דזהו קעושה מעשה וכאומדנדא ומכש"כ ע"ש הגבאי ,

הרה"צ הגהני רבי יצחק מנצנ שליט"א ירושלים

מה שדנתם לחייב את הנדרות בשעת עשיית עליה לתורה מדיון ידות כעין נזיר העובר לפניו, יש לי בזה כמה התרהרי דברים, חדא דידע עובר לפניו הוי פסיקא דידנא כדאיתא בב"ש סי' כ' הור"ז דאמרינן לישן קטייעא כגון שאני אוכל' בלא קל, שנחלקו בו הראשונים, ב' דים יותר נראה לדמות ענין זה למסדרין בו לאכול ואומר לישן קטייעא כגון שאני אוכל' בלא קל, שנחלקו בו הראשונים, ולדעת התוס' והרמ"א י' דריה ב' אין זה מקרי דים מוכיחות ולא הוי נדר, משא"כ לדעת הרשב"א א' שם ז'ה ח' חשיבי דים מוכיחות והוי נדר ע"י ש"ץ ב"ה ב' גם יש לעיין אם ענין זה חשיב נדר לדעת המהר"ט בתשובותו סימן קנ"ה דס"ל דיד מוכיח מהני רק כשעשה הדיבור מוכיח מצד עצמו, אבל כל שמעשה מצד עצמו אינו מוכיח א"ע' דאיכא הוכחה כמד אחר לא הוי זה יד מוכיח, עוד יש לרקוק כיון שאין להחשיבו כיד אלא מטעם הדש"ן מסדרה בו, לכן במקומות שהנוהגים לומר צדקה בשלש שנים, לא יקראו אילו הנדר בעצמו היה אומר בשלשן עבר 'נדרתי' כן וכן' שזה אינו נדר כדאיתא ביו"ד סי' י"ד טע"י ו' ואציוין עוד מש"כ בס דעמקוה נהוג כצאנן אומר ע"פ קצ' בשם י' דעת הכמה מנהג גרונא מה עושין מי שברך בביו"כ ואומרים בעבור שנדר, ואף אם הם מתנדרים ומשלמים יום מעשה נשורים כמו שכתוב במשנה כנדר רשעים וד', דרדכס כל רשעים נלדור, ואכן שמעתי עולים מהמדרוקים לומר בשעה שמתנדרים 'כלי נדר', ולדידי נראה דדי להם גם במחשבה, ונאמנים לפרש אח"כ דבריהם, כמש"כ בס' שלמי נדרים נדרים ב' דכל שהוא מדיון ידות נאמן אח"כ לפרש דבריו איך היה כוונתו

מדוע בעליה לרגל לא חייבה התורה לעשות שליטים בדרך, כמו שעשו שליטים לרוצח שידע איפה ערי מקלט, ויתרצתם בשלשה אופנים נפלאים.

מה ששאלתם, מדוע בעליה לרגל לא חייבה התורה לעשות שליטים בדרך, כמו שעשו שליטים לרוצח שידע איפה ערי מקלט, ויתרצתם בשלשה אופנים נפלאים.

הרה"צ מרדכי שיינמנע שליט"א כולל אסאמר בני ברק

ניאה להעיר, כמו בספוטרי על העש"ט וסאר דצדיקים שהיו נוסעים ומתשמים הראו להם את הדרך, כשעם ישראל עלו לרגל היו ברום המעלה לא היה חילוף שליט' בלתי מוגבל.

הרה"צ מנחם מנדל שליט"א משיגיני חרומי ישיבת שטארנבריל בית שמש

הרה"צ יעקב ישראל מייזנע שליטא מנחם

ניאה להעיר, דיל קטן כיון דאיתא בשעת התנה ב' ע"א דקטן שיכול ללכת ברגליו אביו מחויב לתכוב לעלות לרגל, א"כ מול קטן כבר מכיר את הדרך לית המקדש ילאן אין חויב לעשות שליטים נשואי' בערי מקלט.

התאנן נפאלאל מנחם שליט"א ירושלים קרית מלאכי

ניאה לתירץ על פסולת לרגל, אם על ידי הדרך יתאנן לו הדרך, או יהיה לו שכר מסיעתו ועוד י"ל שאיתא מדרש רבה פ"ה פרשת בחוקי' שדוד המלך אמר חילופם קיים, שן שחבתי דרכי ואשכיבה גלי' אלי עדותך, שהיה מוטב ללכת למקום פלוני, ורגליו מוליכות לבית המדרש, וכבתו השלי' הקדוש והחתם סופר שלא רצה שהיה חרץ ופרעיו ללכת לבית המדרש, לכן ששה עצמו כאילו חוק למקום אחר, ובאמת חקך לבית המדרש, ולכן גם בעליה לרגל לא חילופם קיים, שן שחבתי דרכי ואשכיבה גלי' אלי עדותך, שהיה מוטב ללכת למקום פלוני, ורגליו מוליכות לבית המדרש, וכבתו השלי' הקדוש והחתם סופר שלא רצה שהיה חרץ ופרעיו ללכת לבית המדרש, לכן ששה עצמו כאילו חוק למקום אחר, ובאמת חקך לבית המדרש, ולכן גם בעליה לרגל לא חילופם קיים, שן שחבתי דרכי ואשכיבה גלי' אלי עדותך, שהיה מוטב ללכת למקום פלוני, ורגליו מוליכות לבית המדרש, וכבתו השלי' הקדוש והחתם סופר שלא רצה שהיה חרץ ופרעיו ללכת לבית המדרש, לכן ששה עצמו כאילו חוק למקום אחר, ובאמת חקך לבית המדרש, ולכן גם בעליה לרגל לא חילופם קיים, שן שחבתי דרכי ואשכיבה גלי' אלי עדותך, שהיה מוטב ללכת למקום פלוני, ורגליו מוליכות לבית המדרש, וכבתו השלי' הקדוש והחתם סופר שלא רצה שהיה חרץ ופרעיו ללכת לבית המדרש, לכן ששה עצמו כאילו חוק למקום אחר, ובאמת חקך לבית המדרש, ולכן גם בעליה לרגל לא חילופם קיים, שן שחבתי דרכי ואשכיבה גלי' אלי עדותך, שהיה מוטב ללכת למקום פלוני, ורגליו מוליכות לבית המדרש, וכבתו השלי' הקדוש והחתם סופר שלא רצה שהיה חרץ ופרעיו ללכת לבית המדרש, לכן ששה עצמו כאילו חוק למקום אחר, ובאמת חקך לבית המדרש, ולכן גם בעליה לרגל לא חילופם קיים, שן שחבתי דרכי ואשכיבה גלי' אלי עדותך, שהיה מוטב ללכת למקום פלוני, ורגליו מוליכות לבית המדרש, וכבתו השלי' הקדוש והחתם סופר שלא רצה שהיה חרץ ופרעיו ללכת לבית המדרש, לכן ששה עצמו כאילו חוק למקום אחר, ובאמת חקך לבית המדרש, ולכן גם בעליה לרגל לא חילופם קיים, שן שחבתי דרכי ואשכיבה גלי' אלי עדותך, שהיה מוטב ללכת למקום פלוני, ורגליו מוליכות לבית המדרש, וכבתו השלי' הקדוש והחתם סופר שלא רצה שהיה חרץ ופרעיו ללכת לבית המדרש, לכן ששה עצמו כאילו חוק למקום אחר, ובאמת חקך לבית המדרש, ולכן גם בעליה לרגל לא חילופם קיים, שן שחבתי דרכי ואשכיבה גלי' אלי עדותך, שהיה מוטב ללכת למקום פלוני, ורגליו מוליכות לבית המדרש, וכבתו השלי' הקדוש והחתם סופר שלא רצה שהיה חרץ ופרעיו ללכת לבית המדרש, לכן ששה עצמו כאילו חוק למקום אחר, ובאמת חקך לבית המדרש, ולכן גם בעליה לרגל לא חילופם קיים, שן שחבתי דרכי ואשכיבה גלי' אלי עדותך, שהיה מוטב ללכת למקום פלוני, ורגליו מוליכות לבית המדרש, וכבתו השלי' הקדוש והחתם סופר שלא רצה שהיה חרץ ופרעיו ללכת לבית המדרש, לכן ששה עצמו כאילו חוק למקום אחר, ובאמת חקך לבית המדרש, ולכן גם בעליה לרגל לא חילופם קיים, שן שחבתי דרכי ואשכיבה גלי' אלי עדותך, שהיה מוטב ללכת למקום פלוני, ורגליו מוליכות לבית המדרש, וכבתו השלי' הקדוש והחתם סופר שלא רצה שהיה חרץ ופרעיו ללכת לבית המדרש, לכן ששה עצמו כאילו חוק למקום אחר, ובאמת חקך לבית המדרש, ולכן גם בעליה לרגל לא חילופם קיים, שן שחבתי דרכי ואשכיבה גלי' אלי עדותך, שהיה מוטב ללכת למקום פלוני, ורגליו מוליכות לבית המדרש, וכבתו השלי' הקדוש והחתם סופר שלא רצה שהיה חרץ ופרעיו ללכת לבית המדרש, לכן ששה עצמו כאילו חוק למקום אחר, ובאמת חקך לבית המדרש, ולכן גם בעליה לרגל לא חילופם קיים, שן שחבתי דרכי ואשכיבה גלי' אלי עדותך, שהיה מוטב ללכת למקום פלוני, ורגליו מוליכות לבית המדרש, וכבתו השלי' הקדוש והחתם סופר שלא רצה שהיה חרץ ופרעיו ללכת לבית המדרש, לכן ששה עצמו כאילו חוק למקום אחר, ובאמת חקך לבית המדרש, ולכן גם בעליה לרגל לא חילופם קיים, שן שחבתי דרכי ואשכיבה גלי' אלי עדותך, שהיה מוטב ללכת למקום פלוני, ורגליו מוליכות לבית המדרש, וכבתו השלי' הקדוש והחתם סופר שלא רצה שהיה חרץ ופרעיו ללכת לבית המדרש, לכן ששה עצמו כאילו חוק למקום אחר, ובאמת חקך לבית המדרש, ולכן גם בעליה לרגל לא חילופם קיים, שן שחבתי דרכי ואשכיבה גלי' אלי עדותך, שהיה מוטב ללכת למקום פלוני, ורגליו מוליכות לבית המדרש, וכבתו השלי' הקדוש והחתם סופר שלא רצה שהיה חרץ ופרעיו ללכת לבית המדרש, לכן ששה עצמו כאילו חוק למקום אחר, ובאמת חקך לבית המדרש, ולכן גם בעליה לרגל לא חילופם קיים, שן שחבתי דרכי ואשכיבה גלי' אלי עדותך, שהיה מוטב ללכת למקום פלוני, ורגליו מוליכות לבית המדרש, וכבתו השלי' הקדוש והחתם סופר שלא רצה שהיה חרץ ופרעיו ללכת לבית המדרש, לכן ששה עצמו כאילו חוק למקום אחר, ובאמת חקך לבית המדרש, ולכן גם בעליה לרגל לא חילופם קיים, שן שחבתי דרכי ואשכיבה גלי' אלי עדותך, שהיה מוטב ללכת למקום פלוני, ורגליו מוליכות לבית המדרש, וכבתו השלי' הקדוש והחתם סופר שלא רצה שהיה חרץ ופרעיו ללכת לבית המדרש, לכן ששה עצמו כאילו חוק למקום אחר, ובאמת חקך לבית המדרש, ולכן גם בעליה לרגל לא חילופם קיים, שן שחבתי דרכי ואשכיבה גלי' אלי עדותך, שהיה מוטב ללכת למקום פלוני, ורגליו מוליכות לבית המדרש, וכבתו השלי' הקדוש והחתם סופר שלא רצה שהיה חרץ ופרעיו ללכת לבית המדרש, לכן ששה עצמו כאילו חוק למקום אחר, ובאמת חקך לבית המדרש, ולכן גם בעליה לרגל לא חילופם קיים, שן שחבתי דרכי ואשכיבה גלי' אלי עדותך, שהיה מוטב ללכת למקום פלוני, ורגליו מוליכות לבית המדרש, וכבתו השלי' הקדוש והחתם סופר שלא רצה שהיה חרץ ופרעיו ללכת לבית המדרש, לכן ששה עצמו כאילו חוק למקום אחר, ובאמת חקך לבית המדרש, ולכן גם בעליה לרגל לא חילופם קיים, שן שחבתי דרכי ואשכיבה גלי' אלי עדותך, שהיה מוטב ללכת למקום פלוני, ורגליו מוליכות לבית המדרש, וכבתו השלי' הקדוש והחתם סופר שלא רצה שהיה חרץ ופרעיו ללכת לבית המדרש, לכן ששה עצמו כאילו חוק למקום אחר, ובאמת חקך לבית המדרש, ולכן גם בעליה לרגל לא חילופם קיים, שן שחבתי דרכי ואשכיבה גלי' אלי עדותך, שהיה מוטב ללכת למקום פלוני, ורגליו מוליכות לבית המדרש, וכבתו השלי' הקדוש והחתם סופר שלא רצה שהיה חרץ ופרעיו ללכת לבית המדרש, לכן ששה עצמו כאילו חוק למקום אחר, ובאמת חקך לבית המדרש, ולכן גם בעליה לרגל לא חילופם קיים, שן שחבתי דרכי ואשכיבה גלי' אלי עדותך, שהיה מוטב ללכת למקום פלוני, ורגליו מוליכות לבית המדרש, וכבתו השלי' הקדוש והחתם סופר שלא רצה שהיה חרץ ופרעיו ללכת לבית המדרש, לכן ששה עצמו כאילו חוק למקום אחר, ובאמת חקך לבית המדרש, ולכן גם בעליה לרגל לא חילופם קיים, שן שחבתי דרכי ואשכיבה גלי' אלי עדותך, שהיה מוטב ללכת למקום פלוני, ורגליו מוליכות לבית המדרש, וכבתו השלי' הקדוש והחתם סופר שלא רצה שהיה חרץ ופרעיו ללכת לבית המדרש, לכן ששה עצמו כאילו חוק למקום אחר, ובאמת חקך לבית המדרש, ולכן גם בעליה לרגל לא חילופם קיים, שן שחבתי דרכי ואשכיבה גלי' אלי עדותך, שהיה מוטב ללכת למקום פלוני, ורגליו מוליכות לבית המדרש, וכבתו השלי' הקדוש והחתם סופר שלא רצה שהיה חרץ ופרעיו ללכת לבית המדרש, לכן ששה עצמו כאילו חוק למקום אחר, ובאמת חקך לבית המדרש, ולכן גם בעליה לרגל לא חילופם קיים, שן שחבתי דרכי ואשכיבה גלי' אלי עדותך, שהיה מוטב ללכת למקום פלוני, ורגליו מוליכות לבית המדרש, וכבתו השלי' הקדוש והחתם סופר שלא רצה שהיה חרץ ופרעיו ללכת לבית המדרש, לכן ששה עצמו כאילו חוק למקום אחר, ובאמת חקך לבית המדרש, ולכן גם בעליה לרגל לא חילופם קיים, שן שחבתי דרכי ואשכיבה גלי' אלי עדותך, שהיה מוטב ללכת למקום פלוני, ורגליו מוליכות לבית המדרש, וכבתו השלי' הקדוש והחתם סופר שלא רצה שהיה חרץ ופרעיו ללכת לבית המדרש, לכן ששה עצמו כאילו חוק למקום אחר, ובאמת חקך לבית המדרש, ולכן גם בעליה לרגל לא חילופם קיים, שן שחבתי דרכי ואשכיבה גלי' אלי עדותך, שהיה מוטב ללכת למקום פלוני, ורגליו מוליכות לבית המדרש, וכבתו השלי' הקדוש והחתם סופר שלא רצה שהיה חרץ ופרעיו ללכת לבית המדרש, לכן ששה עצמו כאילו חוק למקום אחר, ובאמת חקך לבית המדרש, ולכן גם בעליה לרגל לא חילופם קיים, שן שחבתי דרכי ואשכיבה גלי' אלי עדותך, שהיה מוטב ללכת למקום פלוני, ורגליו מוליכות לבית המדרש, וכבתו השלי' הקדוש והחתם סופר שלא רצה שהיה חרץ ופרעיו ללכת לבית המדרש, לכן ששה עצמו כאילו חוק למקום אחר, ובאמת חקך לבית המדרש, ולכן גם בעליה לרגל לא חילופם קיים, שן שחבתי דרכי ואשכיבה גלי' אלי עדותך, שהיה מוטב ללכת למקום פלוני, ורגליו מוליכות לבית המדרש, וכבתו השלי' הקדוש והחתם סופר שלא רצה שהיה חרץ ופרעיו ללכת לבית המדרש, לכן ששה עצמו כאילו חוק למקום אחר, ובאמת חקך לבית המדרש, ולכן גם בעליה לרגל לא חילופם קיים, שן שחבתי דרכי ואשכיבה גלי' אלי עדותך, שהיה מוטב ללכת למקום פלוני, ורגליו מוליכות לבית המדרש, וכבתו השלי' הקדוש והחתם סופר שלא רצה שהיה חרץ ופרעיו ללכת לבית המדרש, לכן ששה עצמו כאילו חוק למקום אחר, ובאמת חקך לבית המדרש, ולכן גם בעליה לרגל לא חילופם קיים, שן שחבתי דרכי ואשכיבה גלי' אלי עדותך, שהיה מוטב ללכת למקום פלוני, ורגליו מוליכות לבית המדרש, וכבתו השלי' הקדוש והחתם סופר שלא רצה שהיה חרץ ופרעיו ללכת לבית המדרש, לכן ששה עצמו כאילו חוק למקום אחר, ובאמת חקך לבית המדרש, ולכן גם בעליה לרגל לא חילופם קיים, שן שחבתי דרכי ואשכיבה גלי' אלי עדותך, שהיה מוטב ללכת למקום פלוני, ורגליו מוליכות לבית המדרש, וכבתו השלי' הקדוש והחתם סופר שלא רצה שהיה חרץ ופרעיו ללכת לבית המדרש, לכן ששה עצמו כאילו חוק למקום אחר, ובאמת חקך לבית המדרש, ולכן גם בעליה לרגל לא חילופם קיים, שן שחבתי דרכי ואשכיבה גלי' אלי עדותך, שהיה מוטב ללכת למקום פלוני, ורגליו מוליכות לבית המדרש, וכבתו השלי' הקדוש והחתם סופר שלא רצה שהיה חרץ ופרעיו ללכת לבית המדרש, לכן ששה עצמו כאילו חוק למקום אחר, ובאמת חקך לבית המדרש, ולכן גם בעליה לרגל לא חילופם קיים, שן שחבתי דרכי ואשכיבה גלי' אלי עדותך, שהיה מוטב ללכת למקום פלוני, ורגליו מוליכות לבית המדרש, וכבתו השלי' הקדוש והחתם סופר שלא רצה שהיה חרץ ופרעיו ללכת לבית המדרש, לכן ששה עצמו כאילו חוק למקום אחר, ובאמת חקך לבית המדרש, ולכן גם בעליה לרגל לא חילופם קיים, שן שחבתי דרכי ואשכיבה גלי' אלי עדותך, שהיה מוטב ללכת למקום פלוני, ורגליו מוליכות לבית המדרש, וכבתו השלי' הקדוש והחתם סופר שלא רצה שהיה חרץ ופרעיו ללכת לבית המדרש, לכן ששה עצמו כאילו חוק למקום אחר, ובאמת חקך לבית המדרש, ולכן גם בעליה לרגל לא חילופם קיים, שן שחבתי דרכי ואשכיבה גלי' אלי עדותך, שהיה מוטב ללכת למקום פלוני, ורגליו מוליכות לבית המדרש, וכבתו השלי' הקדוש והחתם סופר שלא רצה שהיה חרץ ופרעיו ללכת לבית המדרש, לכן ששה עצמו כאילו חוק למקום אחר, ובאמת חקך לבית המדרש, ולכן גם בעליה לרגל לא חילופם קיים, שן שחבתי דרכי ואשכיבה גלי' אלי עדותך, שהיה מוטב ללכת למקום פלוני, ורגליו מוליכות לבית המדרש, וכבתו השלי' הקדוש והחתם סופר שלא רצה שהיה חרץ ופרעיו ללכת לבית המדרש, לכן ששה עצמו כאילו חוק למקום אחר, ובאמת חקך לבית המדרש, ולכן גם בעליה לרגל לא חילופם קיים, שן שחבתי דרכי ואשכיבה גלי' אלי עדותך, שהיה מוטב ללכת למקום פלוני, ורגליו מוליכות לבית המדרש, וכבתו השלי' הקדוש והחתם סופר שלא רצה שהיה חרץ ופרעיו ללכת לבית המדרש, לכן ששה עצמו כאילו חוק למקום אחר, ובאמת חקך לבית המדרש, ולכן גם בעליה לרגל לא חילופם קיים, שן שחבתי דרכי ואשכיבה גלי' אלי עדותך, שהיה מוטב ללכת למקום פלוני, ורגליו מוליכות לבית המדרש, וכבתו השלי' הקדוש והחתם סופר שלא רצה שהיה חרץ ופרעיו ללכת לבית המדרש, לכן ששה עצמו כאילו חוק למקום אחר, ובאמת חקך לבית המדרש, ולכן גם בעליה לרגל לא חילופם קיים, שן שחבתי דרכי ואשכיבה גלי' אלי עדותך, שהיה מוטב ללכת למקום פלוני, ורגליו מוליכות לבית המדרש, וכבתו השלי' הקדוש והחתם סופר שלא רצה שהיה חרץ ופרעיו ללכת לבית המדרש, לכן ששה עצמו כאילו חוק למקום אחר, ובאמת חקך לבית המדרש, ולכן גם בעליה לרגל לא חילופם קיים, שן שחבתי דרכי ואשכיבה גלי' אלי עדותך, שהיה מוטב ללכת למקום פלוני, ורגליו מוליכות לבית המדרש, וכבתו השלי' הק